

Kirjastoselvitys

Kirjasto on Kauhavan ylpeys!

Selvityksen lähtökohta

Keväällä 2024 kirjastoautopalveluita uhkasi lakkautus, kun henkilöstösuunnitelman kuuluvaan kirjastoautovirkailijan tehtävään ei saatu täyttölupaa. Auton kohtalo vietiin Elämänlaatulautakunnan päätettäväksi kokoukseen 12.6.2024 asiakohtana **§ 38 Kirjastoautopalvelun jatkosta päättäminen**.

Kuntatalouden haasteet pakottavat punnitsemaan palvelukentän ja -muotojen uudistamista ja mahdollista karsimista, siksi nähtiin ajankohtaiseksi kartoittaa kirjastoautopalvelun tarve, saavutettavuus ja vaikuttavuus. Palveluiden mahdollinen päivittäminen tai lakkauttaminen edellyttää kuitenkin asukkaiden ja asiakkaiden ohjaamista mahdollisen uuden palvelun pariin. Kokouksessa sivistysjohtajan esityksenä oli kirjastoautotoiminnan jatkuminen vuoden 2024 loppuun, mutta elämänlaatulautakunnan päätöksellä toiminta "on jatkossakin säilytettävä". Henkilöstösuunnitelman mukaisesti autotoiminta jatkuu vuoden 2025 loppuun, jonka aikana työryhmä tekee selvityksensä. Työryhmän tehtävänä on selvittää kirjastopalvelukokonaisuuden toimivuus, saavutettavuus sekä palveluiden tuottama arvo käyttäjän kannalta.

Elämänlaatulautakunnan kokouksessa 21.5.2025 oli esittelyssä **§ 47 Kirjastonselvitys**, jossa tuodaan esille palvelujen saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta, toimintaa, lainausmääriä sekä tarkastellaan toimipisteitä ja henkilöstön määrää. Selvityksessä nostetaan esille kirjastolain tavoitteet kunnille ja kirjastoille sekä kerrotaan mm. kirjastoilla tehtävästä lukutaitotyöstä. Selvitykseen ei ehtinyt mukaan kuntalaiskyselyiden tulokset koskien kirjastopalvelujen käyttöä ja kuntalaisten toiveita. Kuntalaiskyselyt oli osoitettu sekä yksityishenkilöille että kaupungin palveluyksiköissä (koulut, päiväkodit) työskenteleville henkilöille, ja vastausaika niihin oli koko toukokuun ajan. Elämänlaatulautakunta suositteli toukokuun kokouksessaan, että heidän edustuksensa olisi mukana kirjastonselvityksen loppuunsaattamisessa. Elämänlaatulautakunnalle tuotiin selvitys toistamiseen 26.1.2026.

Kokouksia aiheen ympäriltä on pidetty neljästä viiteen, osa kirjastopäällikön, hyvinvointipäällikön ja sivistysjohtajan kesken, osassa on ollut mukana koko työryhmä. Kirjastopäällikön vastuulla on ollut selvityksen kirjoittaminen.

Kirjastonselvitys.....	1
Kirjasto on Kauhavan ylpeys!	1
Selvityksen lähtökohta	2
Kirjasto on lakisääteinen palvelu	5
Hallitusohjelma 2024	5
Kuntalaistutkimus 2024.....	6
Väestökysely kirjastojen yhteiskunnallisesta roolista	6
Peruspalvelujen arviointi vuonna 2026	6
Kirjastojen historiaa	7
Pappilan kirjastot ja piirikirjastot.....	7
Kirjastojen kehittyminen ja palvelujen keskittyminen	8
Kirjastoautojen kulta-aikaa elettiin 90-luvulla.....	9
Kauhavan kirjastoauto	10
Kauhavan kirjastopalvelut nykyään	11
Kirjastojen talous.....	11
Toimipisteet ja aukioloajat	12
Kirjastoautolla lisää saavutettavuutta.....	12
Päiväkodit, koulut ja asumisyksiköt	12
Haja-asutusalueet	13
Kokoelmat.....	14
Kirjastonkäyttö ja lainaustilastot.....	14
Kirjastojen muu toiminta.....	15
Kirjallisuuden ja lukemisen edistäminen.....	15
Hankkeet.....	15
Omatoimipalvelut Kauhavan pääkirjastoon.....	16
Lukuintoa Lakeuksille	16
Lukeva Lakeus.....	16
Parasta palvelua Eepos	16
Kestävän kehityksen Eepos	16
Tapahtumat ja näyttelyt.....	17
Taulukkovertailua eri vuosien välillä	18

Henkilöstö	19
Kirjastoalan vaatimukset ja palkkaus	20
Kirjastoissa tehtävä työ	20
VÄLITTÖMÄÄN ASIAKASPALVELUUN LIITTYVÄÄ	21
Viestintä	21
Kokoelmien hoito ja ylläpito	22
Lukutaitotyö	22
Muuta	22
Koulutus, kehittäminen ja yhteistyökuviot	22
Lukutaitotyö ja lukemisen edistäminen	23
Kirjastotyön rajaaminen	25
Asiakaskyselyt	27
Tulevaisuuden näkymät	29
Uuden auton hankinnan vaihtoehtoja.....	29
Hakeutuvaa kirjastopalvelua	30
Kirjaston kotipalvelu	30
Kirjakassipalvelu	30
Monipalveluautot	31
Yhteisöbussit	32
Yhteenveto	33
Lähteet	35

Kirjasto on lakisääteinen palvelu

Kuntien tehtävänä on yleisen kirjastojen toiminnan järjestäminen. Kunnat saavat valtionosuusrahoitusta, jolla katetaan osa kirjastotoiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Valtionosuusjärjestelmän tarkoituksena on turvata julkisten palvelujen saatavuutta ja tasata kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämiskustannuksissa. Kunnat voivat kohdentaa saamansa laskennallisen valtionosuuden harkintansa mukaan.

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)

Toiminnan tavoitteista ja kirjastojen tehtävistä säädetään laissa yleisistä kirjastoista (1492/2016). Kirjastolain tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; tiedon saatavuutta ja käyttöä; lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen; aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Laki yleisistä kirjastoista määrittelee yleisen kirjaston tehtävät:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Sen lisäksi lain mukaan em. Tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Hallitusohjelma 2024

Suomen hallitusohjelmassa mainitaan erikseen kirjastopalvelujen saavutettavuus sekä kirjastojen tärkeys lukutaidon kehittäjänä. Hallitusohjelman tavoitteena on Suomen nostaminen takaisin maailman osaavimpien kansakuntien kärkeen. Tarjoamalla kaikille tasa-arvoiset mahdollisuudet kouluttautua suomalaisten osaamistaso ja koulutustaso nousevat. "Inhimillinen pääoma on lisääntynyt, osaamispääoma on kasvanut, lukutaito, työelämätaidot ja hyvinvointi ovat vahvistuneet". Hallitusohjelman kohdassa 5.4 Kulttuuri, liikunta, nuoret mainitaan myös lasten ja nuorten lukutaidon vahvistaminen: "Kirjastopalveluiden saavutettavuudesta huolehditaan hyödyntäen myös omatoimi-lainausta ja kirjastoautoja". (Valtioneuvoston julkaisu 2023:58.)

Kuntalaistutkimus 2024

Vuoden 2024 Kuntalaistutkimuksen mukaan kirjasto on edelleen kunnan suosituin ja arvostetuin palvelu. Kuntalaistutkimus 2024 mukaan Kuntapalveluja arvostetaan - kirjastot ovat suomalaisten keustosuosikkeja. Kuntalaistutkimuksesta ilmenee, että kuntalaiset arvostavat erityisesti kirjastopalveluja, joka on selvästi sekä yleisimmin käytetty että parhaiten hoidettu palvelu. Kaiken kokoisissa kunnissa ja kaikenikäisten kuntalaisten keskuudessa kirjastot saavat parhaan tyytyväisyysarvion sekä saatavuus- ja saavutettavuusarvion. Kirjastopalvelut on ollut kuntalaisten eniten arvostama kuntapalvelu myös aiemmissa vastaavissa kuntalaistutkimuksissa. (Kuntaliitto.fi.)

Väestökysely kirjastojen yhteiskunnallisesta roolista

Lupa- ja valvontavirasto (silloin Aluehallintovirasto) selvitti syksyllä 2025 laajalla väestökyselyllä kansalaisten kirjastoihin kohdistamia odotuksia ja arvoja sekä yleisten kirjastojen yhteiskunnallista merkitystä. Väestökyselyyn vastasi yhteensä 2007 yli 18-vuotiasta Suomessa asuvaa henkilöä.

Selvityksen mukaan suomalaisista 55 % eli hieman yli puolet käyttää kirjaston palveluja tai viettää aikaa kirjaston tiloissa vähintään kuukausittain. Etenkin lapsiperheet ovat innokkaita kirjaston käyttäjiä: 75 % perheistä, joissa on alle 7-vuotiaita lapsia, käyttää kirjastoa aktiivisesti.

Tärkeimpänä kirjastopalveluissa pidetään kirjaston sijaintia, aineiston löydettävyyttä, kokoelman laajuutta ja aukioloaikoja. Kirjaston käyttäjistä 87 % koki lähikirjaston vastaavan tarpeisiinsa melko tai erittäin hyvin. Eniten huolta kannettiin kirjastopalveluiden tason säilymisestä. Vastaajista 10 % ei käytä kirjastoa lainkaan. Syyt liittyvät pitkiin etäisyyksiin, liikkumis- ja terveyshaasteisiin, ajan puutteeseen tai siihen, että kirjaston palveluja ei koeta itselle tarpeellisiksi. (Lupa- ja valvontavirasto, 2026.)

Peruspalvelujen arviointi vuonna 2026

Lupa- ja valvontavirasto on teettämässä peruspalveluiden arvioinnin, jossa aiheena on kirjastojen tila ja kirjastoautotoiminta. Kyselyllä halutaan kartoittaa koko maan kirjastoautotoiminnan tilannetta, sillä autot vähenevät ja monessa kunnassa vaikuttaa olevan suunnitelmassa autotoiminnan lakkauttaminen. Päiväkoteihin ja kouluihin autopalveluiden lakkautus iskee yleensä eniten, mikä on suoraan pois lasten- ja nuorten lukutaitotyöstä.

Kirjastojen historiaa

Kirjaston katsottiin edistävän väestön lukutaitoa, joka 1800-luvun lopulla oli vielä harvojen hallussa. Lainakirjastojen perustaminen olikin tärkeä virstanpylväs kansanvalistuksen tiellä. Keisari Aleksanteri II:n ajalla 1800-luvun Suomessa myönnettiin stipendejä ja apurahoja tieteelliseen tutkimukseen, taiteeseen ja opiskeluun sekä tukemaan suomalaista tiedettä ja kulttuuria, mm. kirjastoa ja koululaitosta.

Pappilan kirjastot ja piirikirjastot

Kirjastoja perustettiin yleensä paikallisen kirkkoherran aloitteesta ja monesti jo ennen kansakoulua. Kauhavan alueella kirjastoja perustettiin 1860-luvulla. Kauhavan pitäjässä perustettiin ensin kirjasto (1865) ja vasta 9 vuotta myöhemmin kansakoulu, Kirkonkylän koulu (Luoma, 1988). Alahärmässä lainaustoiminta alkoi kunnan perustamisvuonna 1867 ja kuntakokouksessa 1904 päätettiin virallisesti "laittaa lainakirjasto". (Kojonen, 2004). Korttesjärvellä kirjaston perustaminen oli ensi kertaa esillä kuntakokouksessa vuonna 1880 ja pian aloittivat myös ensimmäiset sivukirjastot toimintansa. (Vainionpää, 2006.)

Usein kirjastoa hoidettiin ilman korvausta. Rahaa kirjoihin kerättiin aluksi lukukinkereillä sekä lahjoituksilla, joita saatiin pääasiassa kirkkoherralta ja paikallisilta kauppiailta. Kirjastojen kokoelmia kartutettiin myös kunnan myöntämällä osuuksilla valtion mm. viina- ja koiraverorahoista. Pääosa laina-aineistosta koostui aluksi lehdistä ja jumaluusoppia käsittelevistä kirjoista. Kauhavalla 20 vuotta perustamisen jälkeen kirjastolle osoitettiin määräraha kunnan kassasta. (Luoma, 1988.) Vuonna 1882 Ylihärmään perustettiin toimikunta laatimaan kirjastolle säännöt, jotka sitten ajan tavan mukaisesti luettiin saarnastuolista jumalanpalveluksen yhteydessä. (Ylikangas, 1989.)

Kansankirjastolaki 1928 ja kunnalliset kirjastot

Vuonna 1921 käynnistyi valtion kirjastotoiminta ja vuonna 1928 astui voimaan ns. Kansankirjastolaki. Valtion kirjastotoiminnan myötä kunnat saivat avustuksia kirjastonhoitajan palkkioihin ja kirjallisuuden hankintaan. Kunnan kirjastomenoista korvattiin 50 prosenttia, kuitenkin enimmillään 30 000 markkaa.

1920-luvulta lähtien Kauhavalla kirjastonhoitajana työskenteli Juha Perälä 27 vuoden ajan ja hänen jälkeensä opettaja Elmeri Autio 23 vuoden ajan. 1950-luvulla kantakirjaston lisäksi kunnassa oli kaikkiaan 12 piiri- eli sivukirjastoa, joiden sijaintipaikkoina oli mm. Kleemola, Karjanlahti, Lummukka ja Pelkkikangas. Uudistuksia tehtiin yleensä kirjastotarkastajan aloitteesta: vuonna 1929 avattiin lukusali, jonne tilattiin aikakauslehtiä ja Kauhava-lehti, ja

vuonna 1954 kirjastoon perustettiin lasten ja nuorten lainausosasto. Kirjasto sijaitsi aluksi kirkonkylän koulun tiloissa, myöhemmin nuorisoseuran yläkerrassa.

Kortesjärven kuntakokouksessa 1916 lainakirjasto muutettiin kantakirjastoksi, ja vähän myöhemmin perustettiin kirjaston perustamis- ja järjestelytoimikunta. (Vainionpää, 2006.) Alahärmän kunnanvaltuusto perusti kunnankirjaston vuonna 1919 sekä kirjaston asioista huolehtimaan kirjastolautakunnan. Pääkirjasto sijaitsi kunnantalolla ja sivukirjastoja oli mm. kansakouluilla, Perkiömäellä ja Kuoppalassa. 1970-luvulla sivukirjastojen lainaus oli 150 % enemmän kuin pääkirjaston. (Kojonen, 2004.) Vuodesta 1920 lähtien Ylihärmässä alettiin puhua erikseen kantakirjastosta, joka oli kirkonkylän koululla, ja piirikirjastoista, jotka oli sijoitettu sivukylien kouluille. Ensimmäinen kantakirjaston kirjastonhoitaja oli Artturi Leinonen. (Ylikangas, 1989.)

Kirjastojen kehittyminen ja palvelujen keskittyminen

Vuoden 1961 kirjastolaissa valtionapua kirjastoille nostettiin samalle tasolle kansankoulutoimen kanssa: maalaiskunnat saivat 2/3 ja kaupungit 1/3 kirjastomenoistaan valtiolta. Lisäksi laissa osoitettiin valtionapuja kirjastohuoneistojen rakentamiseen ja kunnostamiseen sekä kirjastoautojen hankintaan. Laki loi pohjan kunnallisten kirjastojen kehittymiselle ja vähensi alueellisia eroja. 70-luvun puoliväliin mennessä Suomesta oli kehittynyt hyvinvointivaltio. Koulutukseen ja kulttuuriin panostettiin ja kirjastot miellettiin entistä selvemmin sekä osaksi koulutusta että yleisiä kulttuuripalveluja. Kirjastoautoja hankittiin 1960-luvulta lähtien, ja 1970-luku oli kirjastoauto toiminnan nopean kasvun aikaa Suomessa. Kirjastoautojen määrä lisääntyi huomattavasti ja palvelut laajenivat kattamaan maata entistä paremmin.

Vuonna 1957 Kauhavan kirjasto muutti silloisen kunnantalon alakertaan, jossa "tilat olivat ajanmukaiset, tarkoitukseen sopivat ja palvelivat kirjastonkäyttäjiä uuden talon valmistumiseen saakka". Vuonna 1973 hankittiin Sisu-merkinen kirjastoauto ja sivukirjastot lakkautettiin. Nykyinen pääkirjasto avattiin käyttöön alkuvuonna 1988. (Luoma, 1988.) Vuoden 1994 Kauhavan joululehdessä Sarpa Koskinen kirjoittaa, että kirjastossa on kahdeksan vakinaista työntekijää, ja että henkilökuntaa on aivan liian vähän.

Maaliskuussa 1975 Alahärmän kunnanvaltuutetut pääsivät tutustumaan tilaamaansa ja juuri saapuneeseen kirjastoautoon, ja saman tien päättivät lakkauttaa sivukirjastot. 1980-luvulla kirjastoauton lainausmäärä oli puolet kunnan lainoista. (Kojonen, 2004.) Vuonna 1966 Kortesjärven kunnanvaltuusto teki päätöksen lakkauttaa sekä piirikirjastot että lainausasemat ja korvata niiden toiminta kirjastoautolla. Auto kiersi kerran viikossa kolmella reitillä. Silloinen kirjastoauto oli pieni umpipakettiauto, johon kirjat nosteltiin puulaatikoissa. (Vainionpää, 2006.)

Vuonna 1976 rakennettiin Ylihärmään koulu- ja kirjastorakennus, jossa kirjasto sijaitsee edelleen. Rakennukseen hankittiin kunnolliset hyllyt ja musiikkiosasto (nuorisolle). Kirjastoon tilattiin mm. aikakaus- ja sanomalehtiä, musiikki- ja kielikurssikasetteja sekä perustettiin kotiseutukokoelma. Pääkirjaston lisäksi kunnassa oli lainausasemia mm. Kankaalla ja Kosolassa. Lainausmäärät kasvoivat huomasti parin vuosikymmenen ajan, joten kokeiltiin kirjastokuljetusta, eli käyttäjiä kuljetettiin autolla syrjäkylistä pääkirjastoon. Kaksi kertaa viikossa porhalsi linja-auto vieden väkeä sivukyliltä pääkirjastoon. Kuljetusten suosio oli suuri, ja ne olivat monelle sosiaalinen tapahtuma. (Ylikangas, 1989).

Ennen kuntaliitosta vuonna 2008 Kauhavan, Alahärmän, Ylihärmän ja Korttesjärven kirjastoissa oli yhteensä 14 työntekijää. Kuntaliitoksen jälkeen työntekijät vähenivät tai heitä vähennettiin erilaisten järjestelyiden vuoksi kahteentoista. Vuonna 2017 henkilötyövuosia oli 11,50 ja vuonna 2020 luku oli 9,50. Kauhavalla kirjaston käyttö on vuosikymmenet ollut tilastojen kärjessä suhteessa niin Etelä-Pohjanmaahan kuin koko maahan. Vuonna 2004 lainausluvut olivat korkeimmillaan 22,6 lainaa asukasta kohden, vuonna 2014 lainaus/asukas oli enää 17,3.

Kirjastoautojen kulta-aikaa elettiin 90-luvulla

Suomessa kirjastoautojen huippuvuosi oli 1992, jolloin kirjastoautoja oli koko maassa 234, 2010-luvulla autoja oli liikkeellä vielä 154, nykyään enää 118. Aiemmin kunnat saivat valtiolta hankerahoitusta uuden auton hankintaan jopa puolet auton hinnasta. Hankerahoituksen poistuminen onkin ollut suurin syy autohankinnan vähenemiseen. Aluehallintoviraston tietojen mukaan joka viides kirjastoauto on käyttöikänsä päässä, joten palveluiden turvaamiseksi investoinnit ovat lähitulevaisuudessa välttämättömiä, vaikka väestön vähentyminen haja-asutusalueilla onkin supistanut palvelun tarvetta. Pätevistä kuljettajistakin on pulaa, sillä kuljettajalta vaaditaan sekä kirjastoalan tutkinto että kuljettajan ammattitutkinto.

Vaikka monella paikkakunnalla kirjastoautotoiminta on lakkautettu, 2020-luvulla uusia autoja hankittiin lähes 20 kappaletta, joista kiitettävän moni Etelä-Pohjanmaalle. Uuden auton ovat hankkineet muun muassa Kurikka (8/2022) ja Ilmajoki (11/2022). Kauhajoki osti käyttöönsä Haminan vanhan auton. Seinäjoki hankki esteettömän ja monikäyttöisen kirjastoauto Valon huhtikuussa 2024.

Kauhavan kirjastoauto

Kauhavan ensimmäinen kirjastoauto liikennöi 20 vuotta, jonka jälkeen se korvattiin uudella Mercedes Benzillä. Kauhavan kirjastoauto oli kiertänyt Kauhavan kunnan alueella ja lisäksi ostopalveluna Ylihärmän kouluilla. Alahärmän ensimmäinen kirjastoauto palveli 15 vuotta, seuraava Volvo 17 vuotta. Vuonna 2007 kunnat hakivat ja saivat valtionrahoitusta yhteisen auton hankintaan. Yhteistyöneuvottelujen jälkeen Alahärmän auto laitettiin myyntiin ja Kauhavan autolla päätettiin ajaa uuden auton saapumiseen saakka, jakaen kustannukset Kauhava 60 % ja Alahärmä 40 %. Uusi kirjastoauto saatiin kuntaliitosvuonna 2009.

Yli kymmenen vuotta Kauhavan kirjastoautoa ajettiin kahden kuljettajan voimin, kunnes YT-neuvottelujen myötä jäätettiin yhden kuljettajan varaan ja jouduttiin vähentämään ajoreittejä ja -pysäkkejä. "Varakuljettajan" päätoimipiste on Ylihärmässä, ja sijaistaminen vaatii monesti koko henkilöstön hetkellistä uudelleensijoittelua. Valitettavasti jos kirjastoautopalveluiden sujuvuudessa on katkoksia ja häiriöitä, ne antavat ulospäin huonon kuvan, syövät palvelun uskottavuutta ja aiheuttavat lainaajissa epävarmuutta. Kirjastoautojen uusimisikä on yleensä 20 vuoden paikkeilla, mutta esimerkiksi Lapuan kirjastoauto on vm. 2001 ja Alajärven vm. 2002 ja molemmat autot ovat edelleen liikenteessä ja kirjastokäytössä.

Kauhavan kirjastoauto on vm. 2009. Opuksella on ajettu 300 000 km, ajotunteina se on noin 300. Viimeisin katsastushuolto on helmikuussa 2026. Esteettisyyssyistä voidaan auton alapeltejä korjauttaa, kustannusarvio korjaus- ja maalaustöille on 2000 euron luokkaa. Ikääntyvän auton käyttöbudjettiin on vuosittain varattu tietty summa korjaus- ja kunnossapitoon, eikä sitä tähän mennessä ole ylitetty. Uuden auton hankintaan kannattaisi kuitenkin panostaa hyvissä ajoin, sillä prosessi on haasteellinen ja aikaa vievä. Hankinnan tueksi on Kirjastoseuran kirjastoautotyöryhmä yhdessä autovalmistajien kanssa tehnyt ns. Kirjastoauton tekniset laatusuositukset –asiakirjan, jossa huomioidaan muun muassa alan direktiivien tuomat tekniset vaatimukset. (Kirjastot.fi.)

Kauhavan kirjastopalvelut nykyään

Kauhavan kirjastot tarjoavat ajantasaiset, laadukkaat ja alueellisesti samanarvoiset kirjastopalvelut kaikille kauhavalaisille ikään tai varallisuuteen katsomatta. Kirjastot parantavat kuntalaisten elämänlaatua, lisäävät hyvinvointia, vahvistavat osallisuutta ja ehkäisevät (tiedollista) syrjäytymistä sekä vähentävät digitaalista informaatiokuilua. Kirjaston vaikutuksia yksilön tai yhteisön hyvinvointiin on hankala esittää muuta kuin asiakaskyselyillä, koska kirjastojen toimintaa mitataan tilastoilla aineisto- ja lainausmääristä ja kävijä- ja osallistujamääristä.

Kirjastojen talous

Kirjaston budjetista on leikattu joka vuosi. Henkilöstön raju vähentäminen pienensi henkilöstökuluja vuosista 2019 (473 800 €) ja 2020 (410 000 €) vuoteen 2021 (333 000 €). Kirjaston tärkein resurssi ja voimavara on kuitenkin osaava ja riittävä henkilökunta, joka kykenee vastaamaan yhteiskunnan ja palvelukentän muuttuviin osaamistarpeisiin. Ilman henkilöstöä ei ole toimivaa kirjastoa. Vuodelle 2024 kirjojen hankintabudjettia karsittiin kolmanneksella 97 000 eurosta.

Budjetti, ulkoiset	Auto	Kirjastot yhteensä	Elämänlaatu-palvelut	Sivistys-toimiala
2023, TA	70 150 €	617 660 €	2 970 041 €	24 857 085 €
2025, TA	65 190 €	594 630 €	3 114 900 €	27 241 470 €
2026, TA	60 910 €	608 390 €	3 357 220 €	28 200 860 €

Kirjastojen kuluista kolmannes on tilakustannuksia (sisäiset kulut), kolmannes henkilöstökuluja ja kolmannes kirjastoaineisto- ja muita kuluja. Kirjastojen osuus on noin 18 % elämänlaatu- ja palveluiden, 2,1 % koko sivistystoimialan ja 1,3 % kaupungin käyttötalousbudjetista.

Vuoden 2026 talousarviossa elämänlaatu- ja palveluiden ulkoisten menojen käyttötalousbudjetti (taulukko) oli lähes 3,4 milj. €, koko sivistystoimialan 28,2 milj. € ja koko kaupungin ~47 milj. €. Kirjastoauton vuosibudjetti on hieman yli 60 000 euroa.

Toimipisteet ja aukioloajat

Kauhavalla on neljä kirjaston toimipistettä ja kirjastoauto. Viikkain kirjasto on pääkirjasto, jossa työskentelee kaksi kirjastonhoitajaa ja kirjastopäällikkö sekä kirjastoautonkuljettaja, mikäli reiteiltä ehtii. Asiakaspalvelu vie suuren osan työajasta, ja asiakaspalveluaikoja onkin supistettu, jotta muulle työlle jää aikaa. Omatoimipalvelu ei kuitenkaan vähennä työn määrää, vaan kirjastoaineiston käsittelyä on ihan yhtä paljon kuin aiemmin. Viikonlopun jälkeisen palautusruuhkan käsittely vie koko aamupäivän. Lähikirjastojen pitkien sulkujen aikana (esimerkiksi kesälomien tai sairastapausten takia) palautuksia, varauksia ja aineistokuormia käydään selvittelemässä pitkin viikkoa.

Nykyiset aukioloajat näkyvät alla olevassa taulukossa. Kesäaikana asiakaspalveluajat ovat supistettuna klo 12–16, koska lomat pyörivät eikä sijaisia saa ottaa.

Aukioloajat	ma	ti	ke	to	pe	henkilökunta
Kauhava	12—19	12—18	12—18	12—19	12—16	3 (+1)
Alahärmä	12—19	12—16	omatoimi	12—19	12—16	1,5
Ylihärmä	12—19	12—16	omatoimi	12—19	12—16	1,5
Kortesjärvi	12—19	12—16	omatoimi	12—19	12—16	1

Kirjastoautolla lisää saavutettavuutta

Kauhava on pinta-alaltaan laaja kaupunki (1 328,38 km²). Kaikissa kaupunginosissa on entisen kuntajaon mukaan ns. kivijalkakirjastot. Nämä tarjoavat tärkeän ja hyvän pohjan kattaville kirjastopalveluille ja ehkäisevät siten kaupunginosien ja kuntalaisten kokemaa eriarvoistumista. Kirjastoauton avulla parannetaan kirjastopalveluiden saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta kuntalaisille sekä helpotetaan pääsyä lukemisen, kirjallisuuden ja lukutaidon äärelle, sillä kirjastoauto on edullinen, nopea ja joustava tapa tuoda kirjastopalvelut lähelle asiakkaita.

Päiväkodit, koulut ja asumisyksiköt

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen piirissä oleville lapsille ja nuorille pääsy kirjastoon ei aina ole mahdollinen kirjaston ja koulun/päiväkodin välisen etäisyyden vuoksi. Lähteminen kirjastoon saattaa ryhmille/luokille olla aikaa vievää ja haasteellinen toteuttaa kesken päivän. Kirjastoautolla kirjastopalvelut tuodaan pihaan asti päiväkotien ja koulujen lisäksi vanhusten/ vammaisten asumisyksikköihin. Nykyään myös perhepäivähoitajat ovat asiakkaina omilla pysäkeillään.

Päiväkodeista alle kilometrin matka lähimpään kirjastoon on Kauhavalla Kirkkorannan päiväkodista ja Tiheikön päiväkodista sekä Ylihärmässä Ylihärmän päiväkodista. Kouluista alle kilometrin matka lähimpään kirjastoon on kaikilta yhtenäiskouluilta. Alahärmässä ja Ylihärmässä kirjastot ovat yhtenäiskoulujen välittömässä läheisyydessä. Niissä opettajat luokkineen sekä lapset ja nuoret vapaa-ajallaan käyttävät kirjastoa säännöllisesti, jopa päivittäin. Vaikka Kauhavalla ja Kortesjärvellä etäisyys koulujen ja kirjaston välillä on lyhyt (0,5—0,8 km), lähteminen kirjastoon koulupäivän aikana on usein haasteellista ja siihen on erikseen varattava aikaa. (Kauhava.fi)

Päiväkoti/ koulu	Lähin kirjasto	Etäisyys/ km
Päiväkoti Hyppis, Kehätie 7, Kauhava	Kauhava	1,6
Metsäkulman päiväkot, Louhikontie 7, Härmä	Alahärmä	1,5
Päiväkoti Sateenkaarentupa, Purmojärventie 739, Purmojärvi	Kortesjärvi	7,8
Hakolan päiväkot, Sairaalantie 61 A, Kangasto	Ylihärmä	2,6
Voltin koulu, Knuuttilanraitti 308, Voltti	Alahärmä	6,1
Kosolan koulu, Kosolantie 2, Kauhava	Kauhava	2,1

Kauhavalla asuu myös vanhuksia, vammaisia ja kuntoutujia, jotka eivät selviä yksin kotonaan ja heitä varten on tarjolla erilaisia palveluasumismalleja. Kirjastoauto vierailee säännöllisesti myös palvelukodeissa ja tuo kirjastopalvelut lähelle mahdollisesti syrjäytymisvaarassa oleville palvelukotien asukkaille. (EP hyvinvointialue, 2025.)

Haja-asutusalueet

Haja-asutusseudun pysäkki	Matka lähimpään kirjastoon:
Pelkkikangas, Nokua, Honkiniemi	20 km pääkirjastoon
Oravaistentie 472 (Huhtämäki)	12 km Alahärmän kirjastoon
Rannantie 100	12 km Ala- ja Ylihärmän kirjastoon
Lummukka	yli 20 km pääkirjastoon
Viinikantie 120	15 km pääkirjastoon
Björkholmantie 282	15 km Alahärmän kirjastoon
Pääjärventie 608	17 km pääkirjastoon

Haja-asutusalueilta etäisyydet lähimpään kirjastoon ovat usein pitkät. Entisaikojen piirikirjastoja korvataan nykyään kirjastoautopysäkeillä. Esimerkiksi Pelkkikankaalta ja Lummukasta on 20 km pääkirjastoon. Taulukossa on muutama pysäkki, jotka sijaitsevat kauimpana kirjastosta (ja joilla ennen vanhaan oli piirikirjastoja).

Kokoelmat

Perinteisen kirjastoaineiston (kirjat, lehdet, elokuvat, videopelit ja musiikki) lisäksi kirjastoon on hankittu vuosien 2023–2025 aikana runsaasti lautapelejä lainattavaksi. Sekä hintojen nousun että joidenkin aikakauslehtien paperiversion lakkauttamisen myötä joitain lehtiä karsittiin/ on karsiutunut pois kokoelmista.

	2021	2023	2025
Kokoelmat	167 533	157 162	149 962
Kirjat	148 425	138 560	131 313
Lehdet	253	215	189
Nuotit	3471	3303	3054
Musiikkiäänitteet	5851	5264	5004
Muut äänitteet	2689	2414	2806
Elokuvatallenteet	4784	5086	4995

Yleisten kirjastojen laatusuositus (2010:20) määrittelee riittäväksi aineiston hankintamääräksi tuhatta asukasta kohden 422 hankintaa (357 kirjaa). Kauhava on aiemmin yltänyt suosituksiin, mutta viime vuonna hankintamäärä tuhatta asukasta kohden oli 352 (kirjoja 320). Vuosittain tehtäville poistoille suositus on 8 % kokoelmasta, Kauhavalla luku on noin 7 %. Hankintoja ja poistoja on tehtävä tarpeeksi vuosittain, jotta kokoelma säilyy laadukkaana ja ajantasaisena. Huonon kokoelmanhoidon vaikutus ei näy heti, vaan ajan mittaan.

Kirjastonkäyttö ja lainaustilastot

Vuonna 2024 kirjastoon tehtiin 143 131 fyysistä käyntiä, mikä tarkoittaa yhdeksän käyntiä asukasta kohden. Kokonaislainaus (kirjat, lehdet, AV-aineisto ym.) oli kappalemääräisesti yhteensä 253 670, josta kirjojen lainaus oli lähes 82,5 prosenttia. Verkkokäynnit lisääntyivät, yhteensä 78 391 kertaa (viisi käyntiä asukasta kohden) ja E-lehtien käyttö lisääntyi. E-lehtiä lainattiin 21 858 kertaa. Myös e-kirjojen ja -musiikin lainaus nousi hieman.

Palvelujen supistaminen tai kirjaston pitkäaikainen kiinniolo vaikuttaa aina lainausmääriin (taulukko). Näin on käynyt esimerkiksi vuoden 2020 irtisanomisten jälkeen, kun kirjastoauton toimintaa jouduttiin supistamaan ja pysäkkejä vähentämään. Aiemmat 40 000 vuosilainat ovat vähentyneet noin puoleen. Alahärmän muutaman kuukauden kiinniolo (2024) muuton takia vähensi lainoja siellä, ja vastaavasti Ylihärmän kiinniolo yhtenäiskoulun rakennusprojektin (2025) aikana aiheutti huomattavia muutoksia lainausmääriin. Kävijämäärät eivät muutaman kuukauden päästä avaamisesta ole vielä palautuneet ennalleen.

LAINAUS	2023	2024	2025
Pääkirjasto	97 520	106 840	114 922
Alahärmä	46 720	43 870	54 362
Kortesjärvi	30 750	33 900	30 833
Ylihärmä	49 860	51 320	21 236
kirjastoauto	22770	17 780	26 575
Yht.	247 620	253 670	247 828

Kirjastojen muu toiminta

Perinteisten lainaustoimintojen lisäksi kirjasto tarjoaa runsaasti oheistoimintoja, tapahtumia ja käyttäjäkoulutuksia eri-ikäisille kuntalaisille. Kouluyhteistyö ja lukemisen edistäminen ovat oleellinen osa kirjastojen toimintaa.

Kirjallisuuden ja lukemisen edistäminen

Kirjavinkkauksia ja kirjailijavierailuja sekä kirjastonkäytön opastuksia erilaisille kohdeyleisöille tai -ryhmille toteutettiin yhteensä 173 kertaa, ja näihin osallistui 2715 henkilöä. Satutuokioissa kävi yhteensä 1792 lasta.

Hankkeet

Kauhavan kaupunginkirjasto kuuluu Eeposkimppaan, jonka toiminta-alueella asuu yli 210 000 asukasta. Eepos-kirjastoihin kuuluu 22 kuntaa, ja Eepos-kirjastojen yhteistyö alkoi 2017. Eepos-kirjastot kehittävät palvelujaan jatkuvasti ja niillä on ollut useita Aluehallintoviraston rahoittamia kehittämishankkeita. Kauhavalla on ollut myös omia hankkeita vuosien varrella.

OMATOIMIPALVELUT KAUHAVAN PÄÄKIRJASTOON

Kauhavan pääkirjaston omatoimipalveluiden perustamishankkeeseen kaupunginvaltuusto myönsi 40 000 euron määrärahan, jonka lisäksi AVI:lta saatiin rahoitusta 13 000 euroa. Hankkeen toteuttamisen suunniteltu ajankohta oli vuosi 2021, mutta omatoimikirjaston edellyttämien järjestelmien asentaminen ja käyttöönotto lopullisine hienosäätöineen venyttivät aikataulua kevääseen 2022. Pääkirjaston omatoimipalvelut otettiin käyttöön Kirjan ja ruusun päivänä 23.4.2022.

LUKUINTOA LAKEUKSILLE

Kauhavan ja Lapuan kaupunginkirjastojen yhteisellä hankkeella vuonna 2022 haluttiin tarjota ”kaikenikäisille asiakkaille elämyksiä ja lukemisen taikaa kirjailijavierailujen avulla”. AVI:n myöntämällä 2500 euron hankerahoituksella Kauhavan kaupunginkirjasto kustansi aikuisyleisölle kirjailijavieraksi Merja Mäen ja Paula Nivukosken sekä Ylihärmän ja Alahärmän 8-luokan oppilaille kauhugenren taitajan Marko Hautalan. Lapuan järjestämällä vierailuilla puolestaan nähtiin Christian Rönneck ja Pasi Lönn. Myöhemmin Kauhavan kirjasto kustansi kahtena vuonna Jyrki Paretskoin kirjailijavieraksi kaikkiin alueen yläkouluihin, kohdeyleisönä olivat jälleen kahdeksaluokkalaiset. Määrärahojen leikkausten jälkeen harkitaan tarkemmin, onko kirjastolla varaa tarjota kouluille kirjailijavieraita.

LUKEVA LAKEUS

Kauhavan kirjasto osallistui Eepos-kirjastojen yhteiseen hankkeeseen, jonka avulla haluttiin vahvistaa koulun ja kirjaston yhteistyötä, kehittää ja kokeilla uusia vinkkausmenetelmiä sekä innostaa lukemiseen ja kirjaston käyttöön. Hankkeessa järjestettiin alueen 7-luokkalaisille yhteensä 85 vinkkaustapahtumaa, joissa hyödynnettiin mm. vinkkausvideoita ja kirjatrailereita.

PARASTA PALVELUA EEPOS

Eepos-kirjastojen yhteinen hanke alkoi 2023 syksyllä ja jatkui seuraavan vuoden loppuun. Yhtenä hankkeen tavoitteena oli tehdä asiakaslähtöisestä kehittämisestä luonteva ja jatkuva osa kirjastojen toimintaa. Kahtena syksynä tehtiin laaja asiakaskysely, jotka osoittivat asiakkaiden olevan hyvin tyytyväisiä kirjastojen asiakaspalveluun. Erityisesti alla 18-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat toivovat yhä henkilökohtaista palvelua ja suosituksia.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN EEPOS

Nyt Eepos-kirjastoilla on meneillään Kestävän kehityksen -hanke. Kestävä kehitys ja kiertotalous ovat kautta aikojen olleet kirjastojen toiminnan perusajatuksena, ja hankkeen avulla tuodaan asiaa paremmin esille.

Tapahtumat ja näyttelyt

Tapahtumat 2025		Osallistujat
Kirjallisuus ja lukemisen edistäminen (vinkkaus, satutuokiot, kirjailijavierailut)	173	2715
Kirjaston käytön ja tiedonhaun opetus	44	260
Muut tapahtumat (mm. Halloween)	27	2121
Kunnan ulkopuolisten toimijoiden järjestämiä tapahtumia kirjastossa	73	-ei lasketa
Näyttelyt	21	-ei lasketa

Esikoululaiset käyvät vuosittain tutustumassa omaan lähikirjastoonsa, jossa heille järjestetään kirjastonkäytön opetusta, lukutuokio ja muuta ohjelmaa. 4.-luokkien oppilaat käyvät tutustumassa pääkirjastoon, museoon ja taidegalleriaan, joissa heille järjestetään opastusta ja työpajoja. Myös 7-luokkalaisille järjestetään kirjastonkäytön opetusta omassa lähikirjastossa. Eskarien ja 4-luokkalaisten käynnit liittyvät kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelmaan, jonka tavoitteena on tutustuttaa lapsia ja nuoria paikalliseen kulttuuriin ja oman kunnan kulttuurikohteisiin. Suunnitelman avulla tuetaan taide- ja kulttuurikokemusten tasa-arvoista saavutettavuutta, sillä kouluaikaan toteutettavat vierailut ovat maksuttomia ja tavoittavat koko ikäluokan.

Taulukkovertailua eri vuosien välillä

Tarkastellaan Kauhavan kirjastojen tilannetta vuosien 2018, 2022 ja 2025 tilastojen kautta. Punaisella on merkitty ne luvut, joissa on eniten laskua ja vastaavasti sinisellä ne asiat, joissa on eniten nousua. Kokoelmat ovat pienentyneet, hankinnat ja lainaus vähentyneet, asiakkaat vähentyneet, mutta kävijöitä on enemmän suhteessa vuoteen 2022. Tapahtumia (vinkkauksia, käyttäjäkoulutuksia, erilaisia tempauksia) järjestetään enemmän. Huolimatta vähemmästä henkilöstömäärästä ja esimerkiksi lauantaiaukiolojen lopettamisesta huolimatta palveluajat ovat lisääntyneet.

Tunnusluku	Kauhava, 2018	Kauhava, 2022	Kauhava, 2025	Prosentuaalinen muutos 2018–2022	Prosentuaalinen muutos 2022–2025
Kokoelmat	178382	162430	149962	-15.9 %	-7.68 %
Hankinnat	6774	6613	5783	-14.6 %	-12.55 %
Lainaus: Kirjat yhteensä	213714	200445	203161	-4.9 %	1.35 %
Lainaus: Kaunokirjat, aikuiset	58811	53821	56139	-4.5 %	4.31 %
Lainaus: Kaunokirjat, lapset	95048	90359	98291	3.4 %	8.78 %
Kokonaislainaus	273575	247547	245987	-10.1 %	-0.63 %
Lainaaaja	5418	4448	4206	-22.4 %	-5.44 %
Fyysiset käynnit	157659	138899	155082	-1.6 %	11.65 %
Kirjaston päävastuullisena järjestämiä tapahtumia yhteensä	228	180	200	-12.3 %	11.11 %
Tapahtumien osallistujamäärä yhteensä	5160	3038	4836	-6.3 %	59.18 %
Käyttäjäkoulutusten lukumäärä yhteensä	84	37	41	-51.2 %	10.81 %
Käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä yhteensä	1329	615	730	-45.1 %	18.70 %
Aukiolotunteja yhteensä	14917	17421	17220	15.4 %	-1.15 %
Toimintakulut tilastovuonna (sis. sisäiset vuokrat)	913658	973019	959907	5.1 %	-1.35 %
Henkilötyövuodet: Kirjaston palkkaamat (2017-)	11.50	8.00	8.00	-30.4 %	0.00 %
				Montako prosenttia nousua/laskua 2018 (ennen koronaa) verrattuna.	Montako prosenttia nousua/laskua vuoteen 2022 verrattuna

Henkilöstö

Pääkirjastoa, kolmea lähikirjastoa ja kirjastoautoa hoidetaan kahdeksan (8) työntekijän voimin. Kirjastoissa työskentelee kirjastopäällikön lisäksi kolme kirjastonhoitajaa ja neljä kirjastovirkailijaa. Pääkirjastolla työskentelee kaksi kirjastonhoitajaa, Alahärmässä ja Ylihärmässä yksi kirjastovirkailija ja lisäksi yhden kirjastonhoitajan työpanos jakautuu 50/50 % Härmien kesken. Korttesjärvellä työskentelee yksi kirjastovirkailija, ja kirjastoautossa työskentelee yksi kirjasto(auto)virkailija. Kirjastonhoitajat ja -päällikkö ovat korkeakoulutettuja.

Aluehallintoviraston vuonna 2021 teettämän peruspalvelujen arvioinnin tulosten mukaan kaikissa kirjastoissa ei ole riittävästi henkilökuntaa. Tilastotietokannan mukaan palvelutavoitteeseen (0,8 htv / 1000 as.) ylsi vain reilu kolmannes kirjastoista. Aiemmalla 11,5 työntekijällään Kauhava melkein ylsi tavoitteeseen.

Kunta ja vuosi	Henkilötyövuodet: Kirjaston palkkaamat (2017-)	Asukasluku	Toimipisteitä	Henkilötyövuodet: Kirjaston palkkaamat 2017- / (Asukasluku / 1000)
Alajärvi, 2018	6.08	9831	3	0.62
Alavus, 2018	8.8	11713	3	0.75
Ilmajoki, 2018	6.55	12205	2	0.54
Kauhajoki, 2018	7.35	13610	3	0.54
Kauhava, 2018	11.5	16278	5	0.71
Kurikka, 2018	15.5	21203	5	0.73
Lapua, 2018	9.6	14494	3	0.66
Koko maa, 2018				0.73
Alajärvi, 2024	6.64	9113	4	0,73
Alavus, 2024	8	10993	3	0,73
Ilmajoki, 2024	5.55	12343	2	0.45
Kauhajoki, 2024	7.81	12618	2	0.62
Kauhava, 2024	7.63	15165	5	0.5
Kurikka, 2024	16	19759	4	0.81
Lapua, 2024	8,63	14024	3	0.62
Koko maa, 2023				0.68

Yllä olevassa taulukossa esitetään henkilötyövuodet vuosina 2018 ja 2025. Henkilöstön määrän vähentämistä tapahtuu kaikkialla Suomessa, mutta missään muualla muutos ei ole ollut niin radikaalia kuin Kauhavalla, jossa henkilökunnan määrä oli jo ennestään mitoitettu alakanttiin verrattuna muuhun maahan. Kauhajoella ja Kurikassa henkilöstöä on palkattu lisää.

Kirjastoalan vaatimukset ja palkkaus

Vaikka asiakkaalle näkyvää kirjastotyötä on ainoastaan asiakaspalvelu, lainaus- ja palautustoimintoihin, kirjastohenkilöstön työnkuva on laaja, ja sen hallinta edellyttää jatkuvaa oppimista, itsensä kehittämistä ja ajan hermoilla pysymistä.

Kirjasto- ja tietopalvelualalla on ominaista korkea monipuolinen ammattitaito, esimerkiksi Kauhavalla kaikki kirjastonhoitajat ovat koulutukseltaan amk-tradenomeja. Kirjaston henkilökunnan määrä ja osaaminen vaikuttavat suoraan siihen, miten kunnan kirjasto pystyy hoitamaan lakisääteiset tehtävänsä. Liian vähäisellä henkilöstöresurssilla aika riittää vain perinteisiin peruspalveluihin, mutta se ei riitä kehittämiseen eikä uusien tehtävien ja taitojen haltuun ottamiseen.

Kirjastoalalla työn sisältö on laajentunut vuosien mittaan mitä moninaisemmaksi. Erilaisten tavaroiden lainaaminen kirjastoista ja tilaisuuksien järjestäminen ovat kirjastossa arkipäivää. Monipuolisten töiden ja asiakaspalvelutilanteiden hallinta, yksin työskentely, eri-ikäisten ja eri taustaisten asiakasryhmien kanssa toimiminen edellyttää henkilöstöltä koulutustautumista sekä sopeutumista kehittyvään toimintaympäristöön. Digitaalisuuden mukanaan tuoma kehitys osaltaan helpottaa työntekoa, mutta myös edellyttää ammattitaidon kehittämistä. Kirjastot ovat tulevaisuudessakin kuntien tarjoama merkittävä palvelumuoto.

Vaikka työn vaatimukset kasvavat jatkuvasti ja osaamista täytyy päivittää, palkkaus ei vastaa työn vaativuutta. Kirjastoalan palkka on suhteellisen alhainen verrattuna muihin kunta-alan ammatteihin, ja erityisesti kirjastonhoitajan palkka on alhainen verratessa sitä muihin tehtäviin, joissa koulutusvaatimuksena on ammattikorkeakoulututkinto.

Kirjastoissa tehtävä työ

Kirjastotyö on tietotyötä, johon kuuluu tiedon kokoaminen, tallentaminen, muokkaaminen ja tuottaminen, aineiston ja tiedon saavutettavuuden parantaminen sekä opastaminen tiedon haussa ja lähteiden arvioinnissa. Kirjastossa on varsinaisten kirjastoammatillisten tehtävien lisäksi myös muita tehtäviä kuten toimisto- ja IT-alan tehtäviä. Suuri osa työstä koostuu asiakaspalvelusta, ja suuri osa erilaisista tehtävistä edistää ja tähtää asiakaspalvelun onnistumiseen. Työ vaatii moniosaamista ja tehtävien katkonaisuuden sietoa! Kirjastotyö on siis pirstaleista ja erilaiset yllättävätkin tilanteet keskeyttävät ja haittaavat työn suunnitelmallisuutta ja hallintaa, mikä aiheuttaa myös psykososiaalista kuormittumista.

Kirjastotyö ei ole pelkkää kirjojen käsittelyä (piippaamista) asiakaspalvelutisillä, kuten monesti luullaan ja siksi onkin ehkä hyvä avata kirjastotyön sisältöä. Seuraavassa on lueteltuna erilaisia tehtäviä, joista suurin osa, ellei kaikki, kuuluu päivittäiseen työskentelyyn:

VÄLITTÖMÄÄN ASIAKASPALVELUUN LIITTYVÄÄ:

Erilaiset asiakas kohtaamiset. Erilaiset kohderyhmät mm. eri ikäiset kuntalaiset, opiskelijat, perheet, asiantuntijat, maahanmuuttajat.

Lainaus, palautus, varaukset (perus-, seutu- ja kaukolainavaraukset)

Tiedonhaku ja tietopalvelu, opastus & neuvonta. Opetuksen, opiskelun ja tutkimuksen tukeminen.

Kirjastokortit ja asiakkaan opastaminen kirjaston käyttöön.

Digiopastus. Asiakkaiden opastaminen tietokoneen käytössä, tulostuksessa & skannaamisessa.

Digitointipalvelut. Erilaisten digitointilaitteiden (VHS>>dvd, C-kasetti/lp-levy>>CD/muistikortti) käyttö ja opastaminen asiakkaille.

Saavutettavuuskirjasto Celiaan ja kansalliseen E-Kirjastoon liittyvä palvelutoiminta.

Logistiikka. Logistiikkaan liittyvä työ: hyllyvaraukset, kuormien pakkaaminen ja purku sekä muu varausten käsittely. Hyllyvaraukset (teos haetaan hyllystä, palautetaan ja laitetaan varauksen mukaan joko omaan varaushyllyyn odottamaan asiakasta tai matkaan muihin Eeposkirjastoihin. Muihin Eeposkirjastoihin lähtee kerran viikossa noin 30—40 kuormalaatikkoa, ja saman verran yhteensä tulee takaisin kerran viikossa.

Hyllytys. Jokapäiväistä ja jatkuvaa työtä. Kaikki aineisto palautetaan ja hyllytetään, myös asiakkaiden omatoimipalautukset. Palautusruuhkat erityisesti viikonloppujen ja arkipyhien jälkeen.

VIESTINTÄ:

Ulkoinen viestintä ja mainonta: puhelin, sähköposti, chat-asiakaspalvelu, lehti-ilmoitukset.

Somejulkaisut ja –tarinat, viestit ja tiedotteet, myös paperiset.

Asiakaskirjeet eli palautuskehotukset ja maksumuistutukset lähetetään postitse, samoin kolme laskua ennen perintään menoa. Laskutus.

Sisäinen viestintä: sähköposti, Teams, Sharepoint, palaverit.

Tilaviestintä: Julisteet, opasteet, jaettava materiaali, infonäyttöjulkaisut, ilmoitustaulun ylläpito.

Sisällöntuotto: kaupungin verkkosivut, Facebook ja Instagram, TV-näytöt.

KOKOELMIEN HOITO JA YLLÄPITO:

Kokoelmatyö/ hankinta: Aineiston valinta, hankinta, aineiston saapumiskäsittely ja lainauskuntoon saattaminen (tietokantaan lisääminen, leimat, tarrat ja muovitus)

Kokoelmatyö/ poistot: kokoelmien arviointi, aineistojen läpikäyminen, hallinta ja kehittäminen, poistot ja varastointi.

Luettelointi. Asiasanasto, luettelointi ja luokitus, sisällönkuvaus. Kirjastotietokantaan liittyvää työtä.

LUKUTAITOTYÖ:

Näyttelyt, esillepanot ja aineistonostot. Lukuhaasteet.

Kirjallisuuden esitleminen henkilökohtaisesti asiakaspalvelutilanteessa.

Kirjavinkkaukset eri luokka-asteille (peruskoululuokat, toinen aste ja erilaiset ryhmät). (Edellyttää aineiston valintaa ja siihen tutustumista, vinkkauksen suunnittelua, valmistelua, kirjojen tilaamista lainattavaksi sekä varsinaisen toteutuksen.)

Satutuokiot päiväkotiryhmille ja kotihoidossa oleville lapsille.

Varhaiskasvatus- ja kouluysteistyö.

Lukukoira- ja Lukumummotoiminta. Yhteistyökuviot, mainonta yms.

Vierailut eri yksiköissä. Kirjastopalveluesittelyt.

Opetus. Asiakkaiden opastus ja perehdyttäminen: opastus kirjaston ja kokoelmien käytössä, tiedonhaun opetus, mediakasvatus ja ryhmäopastukset. (Vaatii etukäteissuunnittelua, valmistelua ja toteutuksen.)

MUUTA:

Kaukopalvelu. Tiedonhaku, tiedustelut ja viestintä, postitukset jne.

It-alan tehtävät; tietokantojen ja ohjelmien ylläpito ym.

Tapahtumatuotanto. Erilaiset tapahtumat ja tempaukset, ideointi, suunnittelu, toteutus ja purku, palautteet.

Tilasuunnittelu ja -järjestely.

Kirjastoautoon liittyvät huolto- ja ylläpitotehtävät, kuljettajan vastuulla.

Maahanmuuttajien auttaminen ja opastaminen (monesti puolesta tekeminen) kirjaston palveluissa, mutta myös muihin kunnallisiin palveluihin liittyvissä asioissa. Kommunikointi usein googlekääntäjän avulla.

KOULUTUS, KEHITTÄMINEN JA YHTEISTYÖKUVIOT

Henkilöstön koulutus: AKE*-päivät, Eeospäivät, kirjastoalan koulutukset (esim. AVI kouluttaa).

Työryhmätoiminta: Kaupungin sisäiset, Eeospirjastojen yhteiset kokoukset, AKE-työryhmät, muu työryhmätoimintaan liittyvä työ.

AKE* = alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot, meillä tämä on Vaasan kaupunginkirjasto, jonka toimialueena ovat Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kunnat.

Kirjastopäällikön vastuulla muun kirjastotyön ohella:

Hallinto- ja taloustyö: budjetit, talouden seuranta, viestintä, suunnittelu & koordinointi, henkilöstöjohtaminen ja esihenkilötyö, työsuhteisiin ja työvuoroihin liittyvät asiat, viranhaltijapäätökset, kokoukset, hankinnat, kilpailutukset & sopimukset, tilastot & raportit, hankkeet, tapahtumasuunnittelu.

Lukutaitotyö ja lukemisen edistäminen

Suomen Kirjastoseuran fiktioyhmä on julkaissut Suosituksen lukutaitotyöstä yleisissä kirjastoissa. Kirjastoseuran hallitus on hyväksynyt suosituksen kokouksessaan toukokuussa 2024. Suosituksessa lukutaitotyöllä tarkoitetaan lukutaidon ylläpitoa, syventämistä ja harjaannuttamista tavoitteena työn suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Lukutaitotyön tavoite on asiakkaan vahvistunut lukutaito.

Lapsuudessa opittu peruslukutaito antaa pohjan lukemiselle. Lukutaito on hitaasti kehittyvä taito, joka vaatii pitkäjänteisyyttä, ohjausta ja tukea. Lukutaidon ylläpito ja vahvistaminen on tärkeää läpi elämän, sillä lukutaidon merkitys ei tule vähenemään tulevaisuudessa. Lukemisen kulttuuri, lukeminen, kirjojen äärelle pääseminen, toiminnallisuus, vuorovaikutus; kaikki nämä kehittävät lukutaitoa. Entistä moninaisemmassa nykymaailmassa korostuu monilukutaidon merkitys. On tärkeää osata tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia tekstejä.

Lukutaitotyö on kirjastojen lakisäateisten tehtävien ydintä. Kirjastot luovat lukemisen kulttuuria ja kirjastoammattilaiset ovat lukutaitotyön asiantuntijoita. Kirjaston henkilökunta osaa neuvoa asiakkaitaan heidän lukutaitoaan vastaavien tekstien äärelle. Kirjastot tarjoavat ohjausta lukutaidon ylläpitoon ja vahvistamiseen. Systemaattisen lukutaitotyön tekemistä haittaa kuitenkin usein resurssien rajallisuus, näin myös Kauhavalla.

Kirjastojen vahvuutena lukutaitotyössä on mahdollisuus tavoittaa asiakkaita eri sidosryhmien kautta ihmisen elinkaaren kaikissa vaiheissa. Koska aivan kaikkia ikäluokkia on käytännön syistä mahdotonta tavoittaa, lukutaitotyötä olisi monesti tärkeää kohdistaa niihin ryhmiin, jotka eivät säännöllisesti käytä kirjastopalveluita tai jotka eivät pääse palveluiden pariin. Tässä kohtaa kirjastoauto toiminta nousee merkittävään ja tärkeään rooliin tarjoamalla kirjastopalveluita syrjäkylien asukkaille sekä sivukylien kouluille edistäen näin lukemista ja lukemisen kulttuuria.

Lukemisen edistäminen kirjastoissa on päivittäistä työtä. Jo pelkästään lasten- ja nuorten lukemisen edistämiseen kuuluu erilaisten palveluiden laaja kirjo: kirja/aineistovinkkaus, myös pienvinkkaukset/kirjaesittelyt, satutuokiot, kirjastonkäytön- ja tiedonhaun opastukset peruskoululaisille ja toisen asteen opiskelijoille, kulttuurikasvatussuunnitelman mukaiset vuosittaiset esikoululaisten ja 4-luokkalaisten vierailut, monipuolisen, monikielisen ja ajantasaisen kokoelman ylläpito, luokkakäynnit sekä erilaiset tapahtumat, teemapäivät ja lukuhaasteet- ja diplomit sekä lukukoiratoiminta.

Tärkeimpänä ja kysytyimpänä palvelumuotona Kauhavan kirjastoissa voidaan pitää kirjavinkkauksia. Kirjavinkkauksille on kysyntää enemmän kuin niitä voidaan nykyisellään järjestää. Vähäisen henkilöstömäärän vuoksi niistä on Kauhavalla jouduttu osittain jopa kieltäytymään. Kortesjärvellä kirjavinkkauksia ei tehdä juuri lainkaan, myös Kosolan koulu ja Voltin koulu ovat jääneet ilman vinkkauksia viime aikoina. Alahärmän ja Ylihärmän kirkonkylän koulujen vinkkauksen hoitaa yhteinen kirjastonhoitaja.

Seinäjoen kaupunginkirjastolla on lasten ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallinen erityistehtävä, SJK Erte. Educa-messuilla tammikuussa 2025 Erte toteutti kyselyn "Miten kirjasto voisi tukea eniten lukutaidon tukea tarvitsevien lasten ja nuorten lukemista?". Vastauksissa kolmen kärkeen eniten lukutaidon tukea tarvitsevien lasten ja nuorten lukemisen tukitoimista sijoittuivat kirja- ja aineistovinkkaus, yhteistyö koulun tai varhaiskasvatuksen kanssa sekä ajankohtainen, monipuolinen ja monikielinen kokoelma. Vastauksissa korostettiin erityisesti helppolukuisten ja selkokirjojen tarvetta. Tukitoimista neljänneksi eniten mainintoja sai saavutettavuus. Fyysiseen saavutettavuuteen liittyen mainittiin lähellä oleva kirjasto, kirjastoauton käynnit sekä kirjojen saatavuus.

Paikallisesti ajatellen kirjastoautokäynnit ovat Kauhavan alueen kouluille ensiarvoisen tärkeitä. Alahärmän ja Ylihärmän kirjastot toimivat koulun yhteydessä. Työntekijöitä molemmissa kirjastoissa on 1,5. Tämä tarkoittaa sitä, että vuoroviikoin sekä Alahärmässä että Ylihärmässä työskentelee ainoastaan yksi henkilö "puolikkaan" työntekijän työskennellessä toisessa kirjastossa. Lukeminen koetaan Kauhavalla tärkeäksi, kirjoille on kysyntää. Yleinen lasten ja nuorten heikentynyt lukutaito Suomessa on lisännyt Kauhavan alueellakin helppolukuisten ja selkokirjojen tarvetta selkeästi.

Kirjaston sijainti koulun yhteydessä on aina ihanteellinen ratkaisu. Maaperä on otollista koulujen välittömässä läheisyydessä lukutaitotyön ja lukemisen edistämisen toteuttamiselle. Spontaanit luokkakäynnit kirjastoihin ovat yleisiä ja lähes päivittäisiä. Luokkakäynnit vaativat yleensä aina henkilökunnan läsnäoloa ohjauksessa ja tiedonhaussa. Luokat käyvät kirjastoissa myös omatoimiaikana, mutta henkilökunnalta he saavat kuitenkin paljon kaipaamaansa apua (jopa omatoimiaikana). Yleisiä satutuokioita järjestetään kaikissa Kauhavan kirjastoissa kerran kuukaudessa. Osallistuminen on joka

kirjastossa runsasta. Kirjastoissa käy vierailuilla myös ryhmiä esim. MLL, jolle järjestetään omia satuhetkiä. Kirjastoista käydään päiväkodeissa pitämässä satutuokioita, jolloin myös kauempana sijaitsevien päiväkotien lapset saavat satuhetkensä. Tämä on tärkeää tasa-arvon ja saavutettavuuden kannalta. Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään myös erilaisia teemapäiviä, pienvinkkauksia/kirjaesittelyjä, kirjastonkäytön- ja tiedonhaun opastuksia. Tätä kaikkea tehdään normaalin päivittäisen asiakaspalvelun ja kokoelmatyön ohessa, koska työvuorossa ollaan useimmiten yksin. Aikuisille suunnattuna lukemisen edistämisen keinona voidaan pitää esimerkiksi kirjallisia ompeluseuroja. Lukupiirejä on pidetty Kauhavalla aiempina vuosina.

Kirjastoissa tapahtuu päivittäin paljon ja monenlaista. Valitettavan usein törmätään kuitenkin siihen, että henkilökuntaa ei ole tarpeeksi eikä kaikkeen kysyntään pystytä vastaamaan. Kirjaston henkilökunta tekee työtään ohjenuoranaan kirjastolaki. Työsarkaa riittää, mutta työ on palkitsevaa. Monipuolinen ja laadukas lukemisen edistämistyö ja lukutaitotyö vaatii henkilökunnalta aikaa aineistoihin tutustumiseen. Työaika pitäisikin myös jäädä riittävään asioihin perehtymiseen.

Tärkeintä kirjastotyössä on tasa-arvon toteutuminen, jotta kaikilla kauhavalaisilla lapsilla, nuorilla ja aikuisilla olisi yhtäläinen oikeus monipuoliseen lukutaitoon ja sen vahvistamiseen.

Kirjastotyön rajaaminen

Aiemmin lueteltujen työtehtävien lisäksi kirjastoissa tehdään paljon työtä, mikä ei varsinaisesti kuulu tai liity kirjaston omiin palveluihin. Esimerkiksi kopiointi- ja tulostuspalvelu ei kuulu kirjastonhoitajalle, pelkästään niissä opastaminen tarvittaessa. Digiopastajia on suuremmissa kirjastoissa erikseen, mutta Kauhavan kirjastoissa digiopastaminen ei pienen henkilöstömäärän takia yleensä ole mahdollista. Asiakkaiden avustaminen asiakaskoneilla Kelan, Traficomien, Työvoimapalveluiden, Verohallinnon, pankin tai minkään viranomaistahon asioissa ei ole kirjastotyötä. Jos oletetaan, että kirjaston henkilökunnan tehtävänä on opastaa ja yhdessä asiakkaan kanssa täyttää edellä mainittujen palvelutahojen lomakkeita, tehtävään tarvitaan ehdottomasti koulutusta. Lisäksi mahdollinen tehtävänkuvan laajeneminen pitäisi ottaa huomioon sekä henkilöstön riittävydessä että palkkauksessa.

Laajan asiakaskunnan ja laajojen aukioloaikojen vuoksi kirjastoissa ollaan niin lastenhoitajia, nuorisotyöntekijöitä, psykoterapeutteja kuin maahanmuuttajien kotouttajia. Varsinkin pienissä kirjastoissa työ on raskasta niin henkisesti kuin fyysisesti, kun yksin työskennellessä joutuu kaiken muun työn lisäksi toimimaan "järjestyksenvalvojana" eikä apua ole lähimailla. Palkka onkin mitätön vaatimukseen ja venymiseen nähden.

Kauhavallakin on kunnan palvelupiste. Se on paikka, jossa voi asioida kunnan viranomaisten ja muiden julkisten palveluiden kanssa. Pisteessä voi tavoittaa kunnan, Kelan, Digi- ja väestötietoviraston, poliisin lupahallinnon, työvoimapalveluiden ja Verohallinnon palveluita, ja tarjolla voi olla myös järjestöjen ja yritysten palveluita. Useimmat palvelupisteet tarjoavat neuvontaa ja tukea myös sähköiseen asiointiin, ja joissakin voi hoitaa asioita myös kuvayhteyden tai ajanvarauksen kautta. Kirjastot eivät kuitenkaan ole asiointipalvelupiste tai Suomi-piste, eikä kirjastoissa Kauhavalla tarjota opastusta kunnan tai valtion viranomaisten palveluissa. (Suomi.fi, Kauhava.fi.)

Asiakaskyselyt

Toukokuussa kaupungin verkkosivuilla ja Facebook-linkin kautta pääsi vastaamaan kuntalaiskyselyyn kirjasto- ja kirjastoautopalveluista. Sama kyselylomake oli kirjastoissa paperisena. Yhteisöasiakkaille lähetettiin erillinen kysely Wilman kautta.

Kuntalaiskyselyyn tuli 205 ja yhteisökyselyyn 32 vastausta.

Kuntalaiskyselyn vastaajista 45 % oli Kauhavalta, 25 % Alahärmästä, Korttesjärveltä ja Ylihärmästä noin 15 % molemmista. Suurin osa vastaajista oli naisia (80 %), työssäkäyjiä 60 %, eläkeläisiä 28 % ja loput olivat opiskelijoita, työttömiä ja esimerkiksi yrittäjiä. Käytetyin toimipiste on pääkirjasto, kirjaston palveluita käytetään enimmäkseen yhdestä kahteen kertaan viikossa tai harvemmin kuin viikoittain. Tärkeimpinä palveluina koettiin aineiston lainaaminen ja palauttamien, aineiston varaaminen sekä paperilehtien lukeminen. Myös henkilökunnalta saatu vinkkaus ja suosittelu, tietopalvelu ja neuvonta koettiin tärkeiksi. Myös kirjaston verkkopalvelut ja omatoiminen tiedonhaku koettiin tärkeäksi.

Kirjastoa työnsä puolesta käyttivät erityisesti varhaiskasvattajat, opettajat ja ohjaajat. Työhön liittyvää kirjastonkäyttöä ovat vastausten mukaan esimerkiksi etätyöskentely, ammattikirjallisuuden lainaaminen, koululaisten kirjavinkkaukset, lasten satuhetket, eskarien tutustumiskäynnit, kirjojen lainaaminen päiväkotiin/ luokkaan.

”Lasten kanssa käymme kirjastoautolla. Kirjastoauto on erittäin tärkeä palvelu, myös sellaiset lapset tulevat käyttäneeksi kirjaston palveluita, joiden vanhemmat eivät niitä käytä. Osasta kouluista on sen verran matkaa pääkirjastoon, että sinne vierailu olisi mahdollista tyyliin kerran vuodessa.”

Kirjastoauton pysäkillä asiakkaat käyvät mahdollisimman usein, kun se pysäkille tulee. Suurin osa käyttäjistä on tyytyväinen nykyiseen pysäkkiin, koska siinä on helppo asioida. Joidenkin vastaajien mielestä auton pysähdysaika on liian lyhyt, aikataulu ei sovi tai pysäkille on kotoa liian pitkä matka.

”Sopii erinomaisesti meidän ulkoilu-aikataulumme, ja tämä on lapsille tosi tärkeää, saavat itse valita mitä lainataan. Paljon kysellään ”koska on kirjastoautopäivä”. Tämä on todella odotettu päivä.”

Lisätoiminnoista äänestys kirjastoautossa koetaan käteväksi, mutta auton toivottiin osallistuvan myös erilaisiin tapahtumiin Pop-upina, tarjoavan Kelan neuvontaa, terveydenhoitopalveluita.

”Kauhavan kirjastopalvelut ovat erittäin haavoittuvat, koska henkilökunta uupuu työtaakan alle. Henkilökuntaa on vähennetty aivan liikaa. Kirjastolaitos ei koostu seinistä ja kokoelmasta, mitä sitäkin on karsittu käsittämättömästi. Henkilökunta on kirjastolaitoksen sydän. On paljon asiakkaita, jotka tarvitsevat apua kaikissa kirjaston palveluissa. Kirjastoautopalvelu tämän kokoisessa kaupungissa on ehdottoman tärkeä, koska välimatkat ovat pitkät eikä yleisiä liikennepalveluja ole olemassa.”

Yhteisöasiakaskyselyn vastaajista 63 % oli opettajia, 34 % varhaiskasvattajia. Suurin osa vastaajista kertoi käyttävänsä kirjastoautoa (47 %), sekä muista toimipisteistä eniten pääkirjastoa. Kirjastoautossa käydään joka kerta kun mahdollista, eli joka kerta kun auto vierailee koululla/päiväkodilla/perhepäivähoitajan lähipysäkillä. Lapsiryhmien ja oppilaiden kanssa käydään kirjastossa lainaamassa kirjoja ja lautapelejä, kuulemassa kirjavinkkauksia, tutustumassa kirjallisuuteen. Tärkeimmät kirjaston palvelut olivat aineiston lainaaminen ja palauttaminen, aineiston varaaminen, henkilökunnalta saatu vinkkaus ja aineiston esittely ja satutuokiot. Perinteisen kirjastoautopalvelun lisäksi mahdollisen uutena palveluna toivottiin kirjavinkkausta, satuhetkiä & nukketeatteriesityksiä ja kirjanäyttelyitä. Toki erittäin moni oli myös tyytyväinen nykyisiin peruspalveluihin.

Tulevaisuuden näkymät

Kauhavalla on viime vuosina myös panostettu kirjastojen rakennuksiin. Kesällä 2023 pääkirjastoon uusittiin ilmastointilaitteet. Vuonna 2024 Alahärmän kirjasto sai uudet tilat ja kalusteet uuden yhtenäiskoulun yhteyteen. Vuoden 2025 aikana Ylihärmän yhtenäiskoulun rakentamisen ja vanhan purkamisen yhteydessä kirjastoon tehtiin pientä pintaremonttia; vaihdettiin Led-paneelit vanhojen loisteputkien tilalle sekä muutama uusi sälekaihdin rikkoutuneiden tilalle. Korttesjärven kirjaston ulkoseinän rappauksen korjaaminen oli vielä syksyllä 2025 teknisten palvelujen investointilistalla.

Vuonna 2015 pääkirjastorakennukseen tehtiin kolme erilaista, kustannuksiltaan eritasoista remonttisuunnitelmaa, joita ei kuitenkaan lähdetty toteuttamaan. Pääkirjastorakennuksen saneeraus on edelleen ajankohtainen. Rakennus on rakennettu 1980-luvulla, eikä se nykyisellään vastaa kirjaston asiakkaiden käyttötarpeita. Kirjastoissa kaivataan hiljaista opiskelutilaa, harrastustilaa, tilaa pelaamiseen ja oleiluun sekä yleensä viihtyisyyttä tuovaa estetiikkaa ja kalustusta. Rakennus ei ole esteetön nykyvaatimusten mukaan, puutteita on muun muassa sisäänkäynnissä, opasteissa ja inva-vessassa sekä asiakaspalvelutiskissä. Kovien lattia- ja seinäpintojen vuoksi kirjasto on hälyisä ja äänet kaikuvat, valaistus on heikkoa ja vanhoja siriseviä loisteputkilamppuja vaihdetaan viikoittain.

Teknisten palveluiden vuoden 2026 investointiohjelmassa varattiin rahoitus pääkirjaston peruskorjaushankkeen suunnitteluun. Valtuuston hyväksyttyä talousarvion, perustettiin pääkirjaston saneerauksen suunnittelutyöryhmä, jonka tehtävänä on tehdä pääkirjastosta tarkkartoitus ja hankesuunnitelma sekä selvittää avustusten saaminen.

Hankesuunnitelman perusteella esitetään korjaukseen määräraha seuraavalle vuodelle.

Toimipisteiden lakkauttaminen ja palvelujen uudistaminen vs. karsiminen?

Kirjastoverkon uudistaminen saattaa olla ajankohtaista tulevaisuuden Kauhavalla, kun kaikkia kunnallisia palveluita supistetaan. Nykyiset kirjastot sijaitsevat entisissä kuntakeskuksissa, mutta samaan tapaan kuin muitakin palveluita keskitetään, joudutaan ehkä myös kirjastopalveluita keskittämään. Tällöin jäljelle jäävät kirjastot olisivat ehkä pinta-alaltaan suurempia ja toiminnoiltaan laajempia. Toimipisteiden lakkauttamisen myötä osa henkilöstöstä siirtyisi työskentelemään säilytettäviin toimipisteisiin, jolloin palveluita ja toimintaa voitaisiin kehittää ja tarjota eri lailla kuin nykyään.

Uuden auton hankinnan vaihtoehtoja

Mikäli **uuden auton hankinta** tulee ajankohtaiseksi, yhteistyö esimerkiksi Lapuan kaupunginkirjaston kanssa voisi olla yksi vaihtoehto. Välimatka Kauhavan ja Lapuan välillä

on lyhyt, joten yhteinen auto olisi käytännössäkin mahdollinen. Aiheesta on alustavasti keskusteltu ja se on nähty hyvänä vaihtoehtona molemmilta tahoilta. Joka tapauksessa nykyinen kirjastoauto tulee jossain vaiheessa tiensä päähän, kun esimerkiksi korjauskustannukset nousevat niin korkeiksi, ettei autoa enää kannata korjata. Mikäli uutta linja-auton kokoista kirjastoautoa ei enää hankittaisi, kirjastopalveluita voidaan viedä lähelle asiakasta muilla hakeutuvan kirjastopalvelun keinoin.

Hakeutuvaa kirjastopalvelua

Hakeutuva tai liikkuva kirjastopalvelu on kirjaston tuottamaa palvelua, jota viedään joustavasti asiakkaille erilaisin liikkuvien keinoin. Aineistojen lisäksi autossa liikkuvat kirjastoammatillinen asiantuntijuus ja palvelupiste. Nykypäivän erilaisia liikkuvia palvelupisteitä ovat kirjastoauto, pienkirjastoautot tai kirjastopyörät. Palveluja voidaan tuottaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja palvelu voidaan liittää johonkin samaan aikaan samassa paikassa tapahtuvaan toimintaan. Myös kirjastoautotoiminnan on sopeuduttava yhteiskunnallisiin muutoksiin. Entistä tarkempaan on mietittävä, mitkä väestöryhmät tarvitsevat liikkuvia kirjastopalveluita, ja kenelle ne vähenevien resurssien myötä tulisi kohdentaa. Liikkuvien kirjastopalveluiden heikkouksia ovat ajan ja tilan asettamat rajoitukset, mutta vahvuuksia ja etuja verrattuna kiinteään kirjastotilaan ovat joustavuus, tehokkuus ja taloudellisuus sekä asiakaspalvelun läheisyys.

KIRJASTON KOTIPALVELU

Kirjaston kotipalvelu on yleisesti käytössä kirjastoissa eri puolilla Suomea. Kotipalvelu on maksuton palvelu, jossa kirjaston aineistoa kuljetetaan kotiin asiakkaille, jotka eivät sairauden, vamman, liikuntaesteiden tai korkean iän takia pysty itse vierailemaan kirjastossa. Kirjaston henkilökunta kokoaa kirjakassit, tuo ne asiakkaan kotiin säännöllisin väliajoin ja noutaa samalla palautukset. Laina-ajat sovitaan käyntikertojen mukaan eikä myöhästymismaksuja peritä. Lainattava aineisto valitaan asiakkaan omien toiveiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaan. Kauno- ja tietokirjojen lisäksi lainattavissa on myös aikakauslehtiä, äänikirjoja, isotekstisiä kirjoja, selkokirjoja, musiikkia ja elokuvia. Yleensä ensimmäisellä vierailulla täytetään ilmoittautumislomake ja kirjataan muistiin asiakkaan toiveet ja mielenkiinnon kohteet kirjojen ja muun aineiston suhteen. Asiakkaalta pyydetään lupa tallentaa lainaustiedot, jotta samaa aineistoa ei tulisi lainaksi useampaan kertaan.

KIRJAKASSIPALVELU

Kirjakassipalvelu on ollut monella kirjastolla jo pitkään toiminnassa. Kirjakassi- tai kirjapakettipalvelussa kirjastolla kerätään kassillinen kirjoja päiväkodin tai koulun toiveiden mukaisesti. Kirjakassien avulla on mahdollista saada päiväkotiryhmälle tai koululuokalle

helposti laadukasta ja ikätasolle sopivaa kirjallisuutta. Kirjaston henkilökunnalla on asiantuntemusta ja tuoretta tietoa siitä, millaisia kirjoja tietyn ikäiset lapset lukevat, jolloin he osaavat valita päiväkodeille ja kouluille eri ikätasoisille sopivaa ja kiinnostavaa kirjallisuutta. Kaikista päiväkodeista ja kouluista ei aina päästä kirjastolle lainaamaan kirjoja ja muuta aineistoa esimerkiksi pitkän välimatkan tai ryhmän haasteiden vuoksi, jolloin kirjakassipalvelu tasa-arvoistaa lasten lukumahdollisuuksia. (Tärkeissä töissä, 2023.)

MONIPALVELUAUTOT

Nykyajan uudet kirjastoautot kulkevat usein monipalveluauton nimellä. Niiden tilat suunnitellaan mahdollisimman monikäyttöiseksi, jolloin erilaisten tapahtumien, vinkkausten tai opastusten järjestäminen pienille ryhmille mahdollistuu. Kirjavalikoiman, muokattavien hyllyjen ja siirrettävien kirjakärryjen lisäksi lisävarusteena voi olla videotykki ja valkokangas, TV-näyttö, tulostinskanneri. Henkilönostimella mahdollistetaan esteetön asiointi. Kirjastoautoihin on jo viimeisten 10–15 vuoden aikana tuotu lisäpalveluita, joita on erilaisissa kyselyissä ympäri Suomea toivottu:

- postipalvelut (postimerkkien myynti)
- apteekkipalvelut (itsehoitolääkkeiden myynti, reseptilääkkeiden kuljetus)
- terveystyöt (verenpaineen mittaaminen)
- Kela- ja pankkipalvelut (lomakkeiden täyttäminen, mahdollisuus sähköisen lomakkeen täyttämiseen)
- tavarantoimitus-, henkilö-, kotipalvelun- kuljetuspalvelut

Uusien palvelujen suunnittelussa on kuitenkin huomioitava järjestämisen mahdollisuus, kannattavuus ja tarpeellisuus. Postipalvelut ja lääkemyynti kuulostavat helposti järjestettävältä lisäpalvelulta, mutta käytännön työ vaatii aina järjestelyjä. Kuka, miten ja millä ajalla hankitaan autoon myytävät postimerkit ja käsitavaralääkkeet?

Reseptilääkkeiden kohdalla voidaan toimia vain kuriirina apteekin ja asiakkaan välillä. Mitä tehdään mahdollisesti vanhentuneilla lääkkeillä? Miten autossa varmistetaan asiakkaan yksityisyydensuojan säilyminen?

Rahtikuljetus ja taksi ovat maksullisia palveluita, joita ei voida korvata kirjastoautolla. Kunnallisessa kotipalvelussa on mahdollista saada ateriapalvelu. Palvelu kuljettaa asiakkaalle kotiin ateriat sopimuksen mukaan tiettyinä aikoina, joko lämpimänä, kylmänä tai pakastettuna. Saapuakseen asiakkaalle tilauksen mukaisesti, ateriat vaativat sopivan säilytyksen. Kirjastoautoja ei ole tarkoitettu elintarvikesäilytykseen tai –kuljetukseen. Ruokakuljetus vaatisi huomattavat muutokset niin auton rakenteisiin kuin perinteisiin aikatauluihin tai ajoreitteihin, mikä ei välttämättä enää palvelisi kirjaston asiakkaita.

Terveystoimialalla on henkilöstövajetta. Terveystoimijan vastaanotolla käy asiakkaita koko työpäivän ajan. Kirjastoauton kyydissä ollaan sidottuja reittiaikatauluihin, jolloin yhdellä pysäkillä ollaan 10–20 minuuttia. Tässä ajassa ei verenpainetta ehdi mitata tai Kelan lomaketta täyttää.

Kirjastoautossa toki on mukava järjestää erilaisia tapahtumia ja tempauksia. Kauhavalla autoa käytetään äänestyskäyttöön, mikä onkin koettu tärkeäksi palveluksi. Kauhavan auto voisi osallistua kunnan ja järjestöjen tapahtumiin tai autossa voisi järjestää pienimuotoisia tapahtumia. Kirjastoautovirkailijan työaika on määritelty työaikataululla, ja se menee pääasiassa reittiajossa tai valmistavassa työssä. Kaiken lisätoiminnan suunnittelussa ja haaveilussa pitää myös muistaa kirjastopalveluiden aika- ja henkilöstöresurssien vähäisyys.

YHTEISÖBUSSIT

Lempäälä on hankkinut linja-auton yhteisesti kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden käyttöön. Tavoitteena on, että jokainen palvelualue tuottaa vuosittain sisältöä auton toimintaan, lisäksi auto on mukana erilaisissa tapahtumissa. Yhteisöbussi on toiminut liikkuvana nuorisotilana, jolloin kuljettajan lisäksi autossa on nuoriso-ohjaaja. Kulttuuripalvelut on kiertänyt keräämässä kuntalaisilta tarinoita yhteisötaideprojektia varten. Kirjastoautona viedään palveluita kyläkouluille, ja lasten lukuhankkeen aikana on kierretty päiväkodeissa pitämässä satutunteja. Yhteisöbussi on toiminut vaaleissa äänestyspaikkana, siellä on järjestetty digitukikierroksia, kehonkoostumusmittausta, trubaduurikierroksia.

Yhteenveto

Kirjastopalvelut ovat kunnallista peruspalvelua. Vaikka kirjastot toimivat jo nyt monipalvelukeskuksina, niiden ensisijainen tehtävä on toimia "lainaamona" ja ydintehtävänä on kirjasto-osaaminen, joita myös käyttäjät ja sidosryhmät kirjastoilta ennen kaikkea odottavat.

Kauhava on pinta-alaltaan laaja kaupunki, jonka laitamilta lähimpäänkin kirjastoon on matkaa parikymmentä kilometriä. Päiväkotien ja koulujen mahdollisuus kirjastossa asiointiin vaihtelee suuresti, mutta kirjastoautolla palvelut tuodaan lähelle. Kirjastoauto on vielä kunnossa ja eikä suurempia korjaustarpeita ole. Auton jatkomahdollisuudet ovat vielä lähivuosien ajan hyvät. Naapurikunnissa on huomattavasti vanhempia autoja, jotka ovat edelleen kirjastokäytössä. Alustavasti on selvitetty myös yhteistyökuvioita uuden auton hankkimiseksi. Mikäli uuden auton hankinta tulee ajankohtaiseksi, monikäyttöauto vaatisi lisää osaavaa henkilökuntaa, sillä kirjastovirkailijan työaika menee kirjastotöissä.

Riittävä talous ja osaava henkilöstö luovat puitteet Kauhavan kirjastojen perustoiminnalle, mutta haasteita työhön sekä työhyvinvointiin tuovat jatkuvat leikkaukset ja uhkakuvat. Huolimatta laajoista asiakaspalveluajoista henkilökunta ehtii tehdä myös kokoelmanhoitoa, kirjallisuuden, lukemisen ja lukutaidon edistämistyötä sekä kirjastonkäytön opastuksia erilaisille asiakasryhmille. Kirjastoissa pidetään kuukausittain satutuokioita, vierailaan päiväkodeissa lukemassa satuja, järjestetään erilaisia tempauksia ja kilpailuita (mm. Lukuhaasteita eri ikäisille), neulekerhoja, lukukoirahetkiä.

PISA-tutkimuksissa on havaittu suomalaisnuorten, erityisesti poikien, lukutaidon heikentyneen. Lukutaito on heikentynyt myös maaseutumaisissa kunnissa asuvien ja heikommassa sosioekonomisessa asemassa olevien keskuudessa. Lukutaidon heikentyminen on huomattu myös Kauhavalla, ja siksi hankinnoissa panostetaan selkokirjoihin, jotta niitä saadaan kokoelmiin mahdollisimman kattavasti kaiken ikäisille.

Digitalisoitumisen myötä kirjastoista on tullut tietoyhteiskunnan tukipilareita. Kirjastoissa kuntalaiset voivat ilmaiseksi käyttää tietokoneita ja internetyhteyttä, sekä saavat tarvittaessa opastusta laitteiden ja ohjelmien käytössä. Asiakkaiden opastaminen tietokoneen käytössä ja tulostamisessa on lisääntynyt huomattavasti, ja erityisen haasteellista saattaa olla kielitaidottomien maahanmuuttajien opastaminen.

Kauhavalla kirjaston vahvuuksia ovat henkilöstön hyvä koulutustaso ja monipuolinen osaaminen, työssä viihtyminen ja työn kokeminen mielekkääksi ja tärkeäksi sekä keskinäinen arvostus. Yhteistyökuviot toimivat muiden Eeposkirjastojen kanssa sekä Kauhavan elämänlaatu- ja palveluiden, erityisesti kulttuuri-, liikunta- ja museopalveluiden kanssa.

Kirjastoilla on asianmukaiset ja osaltaan jopa uudet toimitilat. Kirjastoihin on siis myös kiitettävästi panostettu Kauhavalla, esimerkkinä Alahärmän uutuutensa hohtava kirjasto koulun kupeessa tai Ylihärmän tekniikaltaan kunnostettu kirjasto. Harvassa Suomen kunnassa kirjasto on näin kattavana lähipalveluna. Kirjastoverkon uudistaminen saattaaakin olla ajankohtaista tulevaisuuden Kauhavalla, kun kaikkia kunnallisia palveluita supistetaan. Nykyiset kirjastot sijaitsevat entisissä kuntakeskuksissa, mutta samaan tapaan kuin muitakin palveluita keskitetään, joudutaan ehkä myös kirjastopalveluita keskittämään.

Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat kuitenkin kirjastopalveluille lakisääteisiä. Kirjasto on tärkeä matalan kynnyksen kohtauspaikka, väylä tiedon äärelle, kaikille avoin ja turvallinen tila oleskeluun sekä yhteiskunnallisen osallisuuden, tasa-arvon ja kulttuurin edistäjänä. Kirjastolla on siis merkittävä rooli sivistyksen ylläpitäjänä, hyvinvoinnin edistäjänä ja yhteisöllisyyden luojana. Kaupunkistrategiaa unohtamatta, kirjastot ovat huomattava tekijä kaupungin veto- ja pitovoiman lisääjänä. Kauhavalaiset voivatkin olla kirjastoistaan ylpeitä.

Lähteet:

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue (2025). Asumisen vaihtoehdot.

<https://www.hyvaep.fi/palvelu/asumisen-vaihtoehdot/>

Kauhava.fi (2025). Asiointi ja muut julkishallinnon palvelut. <https://kauhava.fi/osallistu-ja-asioi/asiointi/asiointipiste-ja-muut-julkishallinnon-palvelut/>

Kauhava.fi (2020). Kirjastoauto Opus. https://kauhava.fi/vapaa_aika/kirjasto/kirjastoauto-opus/

Kauhava.fi (2020). Koulujen kotisivut. <https://kauhava.fi/kasvatus-ja-opetus/koulujen-kotisivut/>

Kauhava.fi (2020). Varhaiskasvatus ja esiopetus. <https://kauhava.fi/kasvatus-ja-opetus/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/>

Kauhavan joulun -lehdet 1985, 1986, 1988 ja 1994.

Kirjastojen rooli lukemisen edistämässä - näkemyksiä Educa-messuilta. (2025.)

<https://www.sjkerte.fi/post/kirjastojen-rooli-lukemisen-edistamisess%C3%A4-educamessuilta>

Kirjastot.fi (2023). Kirjastoauton tekniset laatusuosituksen.

https://www.kirjastot.fi/kirjastoautot/kirjastoautojen-laatusuositus?language_content_entity=fi

Kirjastot.fi (2025.) Suomen yleisten kirjastojen tilastot.

<https://tilastot.kirjastot.fi/index.php?lang=fi>

Kojonen, E. (2004). Alahärmän historia 2: Alahärmän alueen vaiheet kunnan ja kirkkoherrakunnan perustamisesta eli keväästä 1867 vuoteen 2000. Vaasa: Ykkös-Offset Oy, 649–654.

Kuntaliitto.fi (2025). Kuntalaistutkimus 2024 – tutkittua tietoa kuntalaisista.

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2024/kuntalaistutkimus-2024-kuntapalveluja-arvostetaan-kirjastot-suomalaisten>

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)

Luoma, A. (1988.) Kirjasto käytetyin kulttuuripalvelulaitos. Kauhavan joulun, 18–19.

Valtioneuvoston julkaisu 2023:58. (2023.) Vahva ja välittävä Suomi. Petteri Orpon hallituksen ohjelma 23.6.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>

Lupa- ja valvontavirasto (2026). Kirjastot ovat suomalaisille tärkeitä, mutta niiden yhteiskunnallinen rooli on epäselvä, kertoo tuore selvitys. https://lvv.fi/-/kirjastot-ovat-suomalaisille-tarkeitamutta-niiden-yhteiskunnallinen-rooli-on-epaselva-kertoo-tuore-selvitys?languageId=fi_FI

Suomi.fi (2025.) Asiointi yhteispalvelussa. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/digituki-ja-suomi-pisteet/opas/suomi-pisteet/asiointi-yhteispalvelussa>

Suomi.fi (2025). Asiointi Suomi-pisteessä. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/digituki-ja-suomi-pisteet/opas/suomi-pisteet/asiointi-suomi-pisteessa>

Suositus lukutaitotyöstä yleisissä kirjastoissa. (2024.)

<https://suomenkirjastoseura.fi/hallinta/wp-content/uploads/2025/02/SUOSITUS-LUKUTAITOTYOSTA-YLEISISSA-KIRJASTOISSA-2025.pdf>

Tärkeissä töissä. (2023.) Kirjakassipalvelu kouluille ja päiväkodeille kaupungin sisäpostin mukana, 18.10.2023, <https://tarkeissatoissa.fi/katso/kirjakassipalvelu-kouluille-ja-paivakodeille-kaupungin-sisapostin-mukana>

Yleisten kirjastojen laatusuositus. (2020.) Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-956-1>

Ylikangas, H. (1989.) Tervasta teollisuuteen: Ylihärmän kehitys varhaisista ajoista nykypäiviin. Vaasa: Vaasa Oy, 305–312.

Vainionpää, J. (2006). Korttesjärven kirjasto 125 vuotta.

OPUS aikataulu

2026

0500 594 304

kirjastoauto@kauhava.fi

Pariton viikko

Maanantai

Voltin koulu ja eskari	09.00-12.00
Leporannan palvelutalo	12.00-12.20
Hakolan päiväkoti	13.20-13.40
Vanha Vaasantie	13.50-14.10
Pemaa: Varpulantie 231	14.30-14.50

Tiistai

Kauhavan koulu	09.00-13.00
1-6lk	
Renko: Niittykuja/Luhtakuja	14.30-14.50
Eteläranta: Telkänkuja 7	15.00-15.20

Keskiviikko

Kosolan koulu	09.15-12.45
---------------	-------------

Torstai

Kortesjärven koulu	09.00-10.30
Kauhavan koulu eskarit	11.15-12.15
Ruotsala: ent. Ruotsalan koulu	14.30-14.50

Perjantai

Salo, Koivikontie 185	08.40-08.50
Alarannantie/Susivuorentie	09.10-09.25
Purmojärvi: Tynnismaantie 171	09.45-10.05
Sateenkaarituvan päiväkoti	10.10-10.50
Tepontie 44	11.10-11.20

Parillinen viikko**Maanantai**

Pelkkikankaantie 932	13.30 -13.40
Nokua, Nokuant. 978	13.55 -14.10
Vuorijärvi, Nokuantie 509	14.20 -14.35
Ylikantola, Nokuantie 9	14.45 -15.05
Hautamäki, Lakianmäent. 57	15.15 -15.45
Ruotsala, Ruotsalantie 103	16.30 -16.45
Aho, Ojutjärventie 355	16.55 -17.10
Kosolantie 72	17.35-17.50
Riihimäki, Riihimäentie 10	18.00-18.15
Eteläranta, Etelärannantie 8	18.30-18.45

Tiistai

Kantola, Oravaistentie 98	13.30-13.55
Takalan th, Oravaistentie 270	14.05-14.15
Voltti: Katajamäentie 268	14.30-14.50
Oravaistentie 472	14.55-15.05
Saunakangas, Ekotie 163	15.20-15.40
Ranta, Rannantie 100	15.50-16.00
Voltti, Voltintie 598	16.30-16.50
Hakolan koulu, Sairaalandie 189	17.10-17.20
Ikola, Kankantie 369	17.40-17.50
Steel Park, Kankaantie 563	18.00-18.10
Kleemola, Varpulantie 494	18.25-18.40
Kiviholma, Varvaantie 710	18.50-19.00
Hopiavuorentie 64	19.15-19.30

Keskiviikko

Matinrannan toimintakeskus	13.00-13.30
Viinikantie 120	14.10-14.25
Laakso, Pyysalantie 278	14.40-14.50
Peltoniemi, Lummukantie 558	15.10-15.25
Perämäki, Lummukantie 214	15.35-15.55
Puisto, Tervasmäentie 70	16.25-16.35
Kappelinmäentie 16	16.40-16.50
Ahvenvuorentie 149	17.05-17.15
Puskalantie 215	17.30-17.40
Puskalantie 46	17.45-17.55
Hirsimäentie/Honkamäentien risteys	18.00-18.15
Hirsimäentie 12	18.30-18.45

Torstai

Perälä, Porontie 133	13.00-13.15
Kivihuhdantie 262	13.30-13.45
Ojala, Kannikontien th	14.00-14.10
Voltti: Siiverinmäentie	14.30-14.50
Heikkiläntie 120	15.00-15.20
Björkholmantie 282	15.35-15.50
Karkaus 65	16.05-16.30
Ketola, Holmantie 71	16.55-17.10
Holmantie 163	17.15-17.45
Holma, Holmantie 217	18.00-18.15
Kujanen, Holmantie 245	18.30-18.45

Perjantai

Hyppis	09.15-09.45
Metsäkulman päiväkot	10.20-10.50
Fagerholm, Pääjärventie 608	12.00-12.20
Mäkijärvi, Pääjärventie 896	12.30-12.50
Mäenpään kylätalo	13.00-13.20